

KULTUREN

Kv Billegården 21

fornlämning 73, Lunds stad,
Lunds kommun, Skåne

Arkeologisk förundersökning 2013

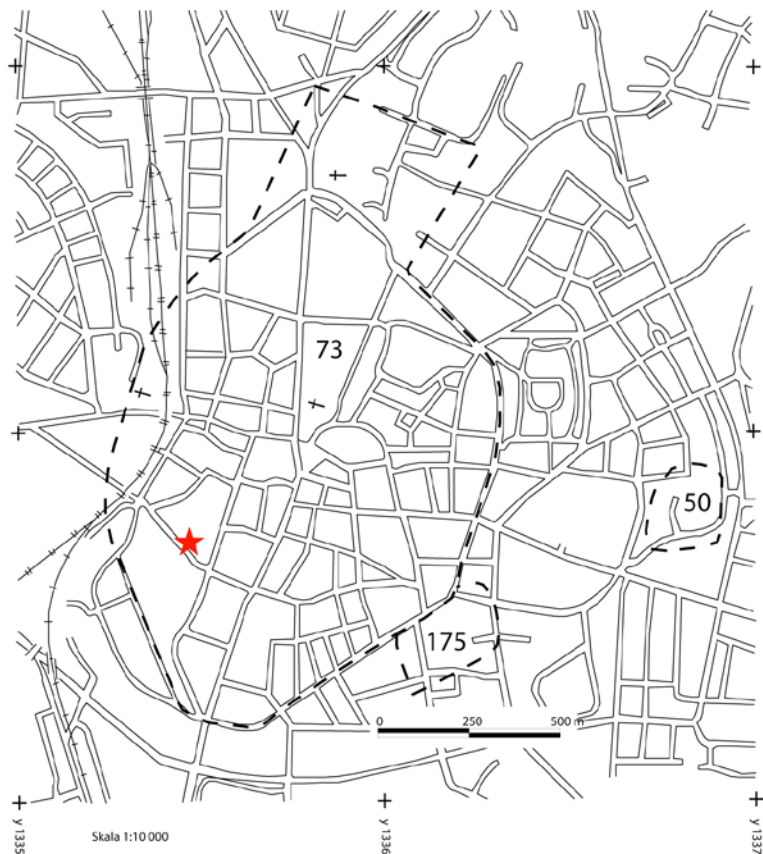
KULTURMILJÖRAPPORT 2013:20

IVAN BALIC/NICKLAS KRONROTH

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning	3
Fornlämningsmiljö	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser.....	6
Genomförande och resultat.....	8
Områdestolkning och analyser	13
Sammanfattning	14
Förslag till fortsatta åtgärder	15
Administrativa och tekniska uppgifter	17
Referenser.....	18
Bilagor	19
1. Sektionsritningar	19
2. Planritningar	22

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med röd stjärna.

Inledning

Clara och Per Perssons Stiftelse planerar att uppföra ett nytt flerfamiljshus i tre plan i den östra delen av fastigheten kv Billegården 21. Nybyggnationen inkluderar även en källare och hiss inom en mindre del av området. En flygelbyggnad har rivits och nybyggnationen omfattar ca 260 m².

Den södra delen av kv Billegården utgör ett område av den medeltida staden som till stora delar är okänd. I det sydöstra hörnet av kvarteret har St Peters kyrka vid Grönegatan med intilliggande kyrkogård legat. Platsen för kyrkan och kyrkogården har lokaliserats av ett 30-tal gravar, men kyrkogårdens exakta utbredning har ej definierats och kyrkan har inte påträffats. Kyrkogårdens utsträckning västerut är okänd, varpå aktuell förundersökning är av stor vikt inte minst för att undersöka kyrkogårdens västra gräns men också för att få en inblick i fornlämningsmiljön på platsen då informationen om den är knapphändig.

Inför förundersökningen var fyra schakt planerade att grävas men eftersom väderomslaget medförde tjällossning var en omplanering av schaktens utbredning nödvändig. På grund av dålig bärighet kunde inte grävmaskinen komma fram överallt, utan att riskera skador på underliggande kulturlager, men genom att använda körplåtar undveks problemet. Därmed kunde inte schakten förläggas på de planerade ytorna utan beslut togs om att lägga schakten något annorlunda än utifrån undersökningsplanen.

Dessutom togs ett femte schakt upp i anslutning till schakt tre. De utökade kvm berörde ytor som var helt förstörda av sentida aktiviteter.

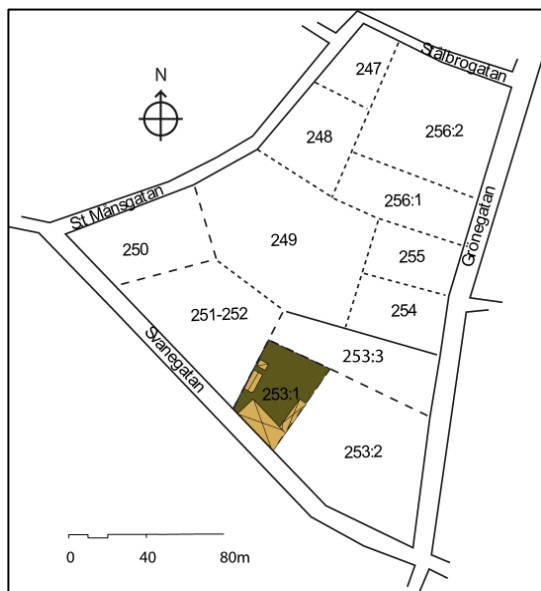

Figur 2. Kv Billegården, Lund.. Efter Espmans karta från 1781. Avritad efter Olof Naeringhs och Anders Schiönings karta från 1688 (André och Högstedt 1990). Fastigheten kv Billegården 21 är markerat med röd stjärna.

Fornlämningsmiljö

Kvarteret Billegården är beläget i den sydvästra delen av Lunds medeltida stadsområde. Grundtopografin i området sluttar mot söder och på den aktuella fastigheten påträffades moränlera på ca +32,7 möh på den nordöstra delen av tomten och på + 32,4 möh i den sydöstra. Den befintliga marknivån på fastighetens norra del är idag +34,24 möh och i dess sydvästra +33,56 möh.

Kv Billegården låg under medeltiden i stadens sydvästra del ungefär i mitten mellan Stortorget och stadsvallen som avgränsade staden. Gatorna som inkluderar Svanegatan (söder), St Mångsgatan (väster), Stålbrogatan (norr) och Grönegatan (öster), som omsluter kvarteret anses vara av medeltida ursprung (Andrén 1980 s 48, Andrén 1984 s 19).

Figur 3. Dagens kv Billegården med Andrés tomtrekonstruktion av förhållandena kring år 1500 (1984). Den aktuella tomten är markerad med grönt.

Med stor sannolikhet har kvarterets form uppkommit som ett resultat av att de två västliga gatorna sträckt sig mot en gemensam öppning i stadens befästningsverk, alldeles intill sockenkyrkan St Måns. Under medeltiden låg St Peters kyrka vid Grönegatan och dess kyrkogård i sydöstra hörnet av kvarteret (tomt 253:2). Själva kyrkan har inte påträffats, men gravar tillhörande kyrkogården har dokumenterats i nuvarande Grönegatan och på fastigheten kv Billegården 47 (före detta 17 och 18), vilket anger det ungefärliga läget för sockenkyrkan (Johansson Hervén 1999).

Kv Billegården har fått sitt namn efter adelsläkten Bille som under 1500-talet ägde en gård i den norra delen. Gårdens äldsta skriftliga belägg är från 1547, då den nämns som Torbern Billes, Lunds sista katolska ärkebiskop, egen gård. Senare nämns åter Torbern Billes fädernegård, som han ärvt av fadern och riksrådet Sten (Baase) Bille. Således kan man misstänka att gården varit i adelsläktens ägor sedan åtminstone senmedeltiden. Under slutet av 1500-talet samlades större delen av tomterna i kvarteret genom förvärv av Torberns brorsdotter fru Beate Bille till en enhet (Andrén 1984 s 104f). Beate Bille var mor till astronomen Tyko Brahe. Gården är omnämnd på den Vendelska kartskissen från omkring år 1589 (André & Högstedt 1990 s 10f). I mitten av 1600-talet fanns en *beridarebana* på släkten Billes forna gård vilken ägdes av läkaren doktor Christian Foss. Det inkluderade bland annat hage, ridskola, stall och ridbana (Carlquist 1923 s 45f).

Enligt Espmans karta från år 1784, var kvarteret indelat i tio tomter, de flesta tillhörde borgare i staden. Utifrån kartan förefaller samtliga tomter ha varit bebyggda, men eftersom tomterna var rymliga och i vissa fall sträckte sig över hela kvartersbredden, förblev stora ytor obebyggda utmed gatorna och kvarterets inre delar (Bevaringskommittén 1981 s 42). Från tiden före 1800 finns ingen bebyggelse bevarad och större delen av byggnadsbeståndet härrör från 1800-talet. Förutom det bostadsområde som HSB uppförde 1984/85 i kvarterets västra del utmed St Mångsgatan, finns få inslag av byggnader från 1900-talet (Ericsson in print).

Den aktuella fastigheten motsvaras av tomt nr 253:1 på Andréns tomtrekonstruktion av förhållandena kring år 1500. Inga närmare uppgifter finns om den historiska tomten som rekonstruerats utifrån måttuppgifter rörande granntomterna 253:2 och 253:3 (Andrén 1984 s 105).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Tre arkeologiska slutundersökningar har gjorts i det aktuella kvarteret och dess omedelbara närområde, därtill har ett antal mindre undersökningar gjorts och flertalet fynd har uppmärksammats. Av de arkeologiska insatserna i kv Billegården är majoriteten utförda i kvarterets norra och västra delar. Här har varierade bebyggelseämningar från bland annat stadens tidigaste historia och Billeättens gårdskomplex påträffats. I kvarterets västra delar har omfattande horn- och benhantverk dokumenterats medan de arkeologiska observationerna i kvarterets södra delar är begränsade och i huvudsak bestående av ett antal gravar från Lilla St Peters kyrkogård. Själva kyrkan är dock inte påträffad. Strax söder om den aktuella fastigheten, i den nordöstra delen av Svaneluckykan, har lämningar efter bronsgjuterihantverk och klockgjutning påträffats (Gardelin 2008 s 13). Nedan följer ett urval av de undersökningar och observationer som gjorts i området. Om inget anges är informationen hämtad ur Kulturens LA arkiv.

Kv Billegården 17	1954	Grävning för oljetank. Enstaka skelettdelar och en grop med fynd av svartgods.
Kv Billegården 5	1984	Slutundersökning vars resultat visade på byggnation redan under 1000-talet genom bl a fynd av tomtrännor, lergolv och en flätverksbrunn. Senare under 1100-talet avlöstes bebyggelsen av en större byggnad med lergolv. Fyndmaterialet var främst av hushållskaraktär och bestod av östersjökeramik, kammar och andra fynd av horn och ben (Gardelin 2007a)
Kv Billegården 49	1984	Slutundersökning gjordes inför byggandet av HSBs bostadsområde. Total omfattades 4500 m ² , men endast 2 mindre ytor om ca 130 m ² intensivundersöktes. De båda ytorna låg längs St Mångsgatan. Resterande yta, ca 94 %, omfattades endast av ett antal schaktningsövervakningar. Resultaten från undersökningarna visade att området främst utgjort en produktionsplats för ben- och hornhantverk. Huvudsakligen är det kammakeriavfall från perioden 1100-tal till början av 1200-tal (Gardelin 2007b).
Kv Billegården 3	1984	Det grävdes för avloppsschakt och det påträffades en kraftig grundmur med golvnivåer av både storstenstegel och natursten som tillhört en byggnad som var minst 12 m lång/bred och vars grundmurar fanns bevarade till en höjd av 2,00 m. Muren var uppförd av tuktad kvartsit i skalmursteknik.
Kv Billegården 6	1999	En slutundersökning genomfördes i kv Billegården 6 som föranleddes av en planerad tillbyggnad i anslutning till ett gathus och dess flygel på fastighetens bakgård. Det var den centrala delen av Billegårdens tomt som omfattades av undersökningen. Undersökningen visade en komplex fornlämningsbild som representerade tiden från Lunds grundläggning till nuvarande bebyggelse (1876). Bland annat påträffades en flankerande byggnad till Billeättens stenhus som var uppfört i korsvirkesteknik och med fack fyllda med storstenstegel. Ytterligare en välbevarad huslämning från 1300-talet påträffades. Huslämningen uppvisade rumsindelning med olika golvbeläggningar i forma v stenläggning respektive ett lergolv. Den äldsta delen av stratigrafin visade på en relativt ringa kulturlagertillväxt under 1000- och 1100-talen. Dock fanns mycket bebyggelse spår som stolphål och väggrännor. Resultaten pekar på att området ingått i det ursprungliga bebyggelseområdet från 900-talets andra hälft (Gardelin in prep).
Kv Billegården 53	1999	Schaktningsövervakning inför byggnation. Delar av det så kallade Billegårdskomplexet påträffades tillsammans med ett brandlager som daterats till första halvan av 1200-talet.

Med anledning av rivning av bebyggelse och nybyggnation i kv Billegården 21, genomfördes en arkeologisk undersökning i form av en geoteknisk undersökning 2012. De fem borrhörens visade på mycket varierad stratigrafi. Undersökningens resultat kan sammanfattas med att medeltida kulturlager påträffades på djup mellan 0,50-0,92 m djup och att moränleran framkom vid djup av mellan 1,00-1,30 m. I de tre borrhörens i den västra delen av undersökningsområdet var kulturlagren nedbrutna med diffusa kontaktytor, dessutom har området påverkats kraftigt av sentida utschaktningar och ledningsdragningar i samband med 1800- och 1900 tals byggnationerna. I den norra delen var kulturlagren välbevarade (Ericsson 2013).

Figur 4. Undersökningsschakten på kv Billegården 21, taget från ovan. Schakt 1 syns i nederkanten på bilden följt av schakt 2 i mitten av fotografiet. Schakt 4 ligger i höger bildkant, utmed husväggen. Schakt 3 syns i den övre delen, schakt 5 syns till höger om schakt 3. Fotografi från söder.

Genomförande och resultat

Den planerade exploateringsytan omfattar sammanlagt ca 260 m², varav 75 m² utgörs av den nyligen rivna flygelbyggnaden. Undersökningen omfattade 33 m² med sammanlagt 23 löpmeter som fördelades på fem maskinavbanade schakt. De fem schakten plan- och sektionisdokumenterades.

I den sydöstra delen av undersökningsområdet låg den nyligen rivna byggnadens källare öppen och den hade gått in under halva huset. De resterande delarna visade sig vara utgrävda och senare igenfyllda med omrörda kulturlager. Ett äldre marklager fanns bevarat därunder, det var dock fragmenterat på grund av grundmurarna. I ett smalare schakt som grävdes vid källarens östra vägg påträffades flera stolphål.

I de nordvästra delarna av undersökningsområdet påträffades intakta kulturlager, bland annat kunde ett bränt lergolv som daterats till tidig- till högmedeltid grävas fram. Dessutom påträffades flera lager odlingsjord. Det kunde även skönjas en större nedgrävning, som daterats till 1800-tal, orienterad i nordsydlig riktning. Den ska troligen tolkas som ett dike som löper över undersökningsområdet, samma dike kunde skönjas även i den västra och sydvästra delen av undersökningsområdet.

Den nordöstra delen av undersökningsområdet dominerades av flera odlingslager som dateras från medeltid till efterreformatorisk tid. Det framkom också en ränna orienterad i nordsydlig riktning som var nedgrävd i det äldsta marklagret. Sannolikt är det en gränsmarkering för antingen tomten eller för St Peters kyrkogårdsområde. Området omedelbart öster om rännan kunde inte undersökas då marken saknade bärlighet för grävmaskinen. Ett mindre antal fragmenterade människoben återfanns i den här delen av undersökningsområdet, i stratigrafiskt sentida kulturlager.

Figur 5. Den planerade nybyggnationen i plan och som konceptbild

Figur 6. Schaktning av schakt 1. Arkeolog Ivan Balic syns i förgrunden. Fotografi från öster.

Schakt 1

Schaktet förlades i den sydvästra delen av undersökningsområdet, i syfte att identifiera eventuell bebyggelse ut mot Svanegatan. Schaktet var ca 4,60 m långt, 1,60 m brett och 0,95 m djupt. I schaktet konstaterades flera större nedgrävningar som daterades till 1800- och 1900-talet. Endast mindre klackar av bevarade kulturlager fanns i schaktets östra och västra del. Den västra klacken var ca 0,55 m hög och 0,10 m bred samt framkom på ett djup av 0,40 m från schaktkant. Det bestod av brunsvart lerigt, finkornigt, fett och fuktigt kulturlager som innehöll mycket träkol och djurben. Det var skuret både i öster och väster av sentida nedgrävningar och därav dess begränsade omfattning. Den östra kulturlagerklacken bestod av ett brunt lerigt humuslager som var fett, fuktigt och kompakt med inslag av träkol. Lagret var 0,40 m bred, 0,20 m hög och påträffades på ett djup av 0,70 m från schaktkant.

Figur 7. Schaktning av schakt 2. Arkeologen Ivan Balic syns i förgrunden. Fotografi från öster.

Schakt 2

Schaktet förlades något mera söderut än vad som ursprungligen planerats och utvidgades för att klargöra omfattningen av de moderna nedgrävningar som påträffades i schakt 1. Schaktet var ca 6,50 m långt, 1,60 m brett, 1,15 m djupt (+32,45 möh) och sträckte sig 1,00 m in under den nu rivna byggnaden i undersökningsområdets östra del. Även i detta schakt konstaterades omfattande ingrepp i form av nedgrävningar daterade till 1800- och 1900-tal. Ett kulturlager fanns i den centrala delen av schaktet, men det var maximalt ca 0,20 m tjocka och framkom på ett djup av 1,00 m. Det bestod av ett mörkbrunt lerigt humuslager som var fett och fuktigt samt innehöll träkol, djurben och småsten. Kulturlagret har tolkats som ett odlingslager som troligen gödslats med hushållsavfall. Vidare dokumenterades flera fyllningar bestående av leriga humuslager som var feta och fuktiga samt innehöll träkol och djurben. Fyllningarna har tolkats bestå av odlade lager som använts för att fylla igen en ränna. Kulturlagren har, utifrån sina stratigrafiska lägen daterats till ett tidsspänn från tidigmedeltid till högmedeltid. I den östra delen av schaktet, det vill säga innanför grundmurarna för den nu rivna byggnaden, kunde ett tjockt kulturlager med omrörda jordmassor dokumenteras. I de omrörda lagren fanns även fynd av modern karaktär, vilket pekar på att de förts på under 1800- eller 1900-talet. Den nu rivna byggnaden var enbart försedd med källare i dess södra del medan de omrörda kulturlagren dokumenterades i dess norra del. Förmodligen beror detta på att hela byggnadens bottenyta schaktades ned till det djup som källardelen krävde varvid grundmurarna murades upp och de delar som inte var avsedda för källare fylldes igen med de uppgrävda massorna. Under källaren och återfyllningen påträffades rester efter äldre odlad mark och en nedgrävning. Endast 0,10 m kvarstod av fyllningen och närmare tolkning av nedgrävningen har därmed inte kunnat göras.

Schakt 3

Schaktet grävdes längs undersökningsområdets norra begränsning och mättes till ca 4,90 m långt, 1,60 m brett och 1,00 djupt (+32,76 möh). På grund av mycket dålig bärighet i marken kunde schaktet inte undersökas i hela dess planerade längd. Även i detta schakt dokumenterades stora nedgrävningar som kan dateras till 1800- och 1900-talet. Området gav ett sättningbenäget intryck med flera omgångar av påförda lager som sluttade mot öster. I schaktets västra delar påträffades ett odlingslager, vilket har varit odlat under lång tid och därunder ett delvis värmepåverkat lergolv med sättning mot öster. Under lergolvet påträffades ett odlingslager ovanpå moränleran. Golvet bör utifrån stratigrafisk position dateras till tidig- eller högmedeltid.

Figur 8. Schaktning av schakt 4. Arkeolog Ivan Balic syns i förgrunden. Fotografi från söder.

Schakt 4

Centralt i undersökningsområdets östra begränsning grävdes schakt 4. Eftersom det låg inom ett område som redan var fragmenterat av flera tegelmurar tillhörande den nu rivna byggnaden, grävdes schaktet med en smalare skopa för att minimera ytterligare skada. Schaktet var ca 5,00 m långt, 0,65 m brett, 0,80 m djupt (+32,70 möh). Enligt de ursprungliga planerna skulle schaktet förläggas till undersökningsområdets nordöstra hörn och grävas längs dess östra begränsning. Men då vi ansåg att en flytt av schaktet söderut skulle kunna öka chansen att träffa på gravar då gravtätheten förväntas öka ut mot gatorna, dessutom kunde NCC göra ett mindre kikhål för att undersöka grundmurarna. Vid schaktningen påträffades en gjuten betongsula tillhörande byggnaden, sulan var ca 0,25 m bredare än grundmuren. I botten på schaktet kunde ett äldre odlingslager dokumenteras och därunder vidtog moränleran. I det odlade lagret påträffades flera stolphål som stratigrafiskt ska dateras till tidig- eller högmedeltid.

Figur 9. Områdesbild. I nederkant syns schakt 2 och i överkant schakt 3 och 5. Arkeolog Gertie Ericsson syns i schakt 5. Fotografi från söder.

Schakt 5

Schaktet förlades till områdets nordöstra del i en rät vinkel mot schakt 3s östra avslutning. Detta gjordes för att komplettera bilden av hur långt de sentida nedgrävningarna som påträffades i schakt 1, 2 och 3 sträckte sig, men även för att se tätheten på lämningar nedgrävda i moränleran. En av nedgrävningarna visade sig delvis omfatta schakt 5s norra halva, men där under fanns ca 0,25 m odlingslager bevarat. Detta bestod av ett lerigt, humuslager som var fett och fuktigt och innehöll kalk, kalkbruk, bränd lera, tegelkross, lera, småsten samt djurben. Lagret representerar en längre tids odling förmodligen från tidig- och högmedeltid. I den södra halvan fanns bevarade efterreformatoriska odlade lager vilka hade en tjocklek på ca 0,40-0,50 m. Under dem återfanns ett äldre odlingslager som överlagrade moränleran, bland annat framkom östersjökeramik. Längs hela den östra schaktkanten kunde delar av en ränna dokumenteras. Den var ca 0,30 m djup och fylld med torr grovkornig och mager jord med inslag av träkol, lera, småsten samt enstaka bitar av bränd lera. Rännan tolkas som en tomtgräns. Möjligen kan det röra sig om den västra gränsmarkeringen för kyrkan St Peter vid Gröneqatan och dess kyrkogårdsområde. I de omrörda sentida trädgårdslagren påträffades fragmenterade skelettdelar från människa vilket kan indikera gravar i närområdet. I schaktets norra del påträffades delar av en fylld oregelbunden nedgrävning med branta sidor. Den var fylld med mörkbrun humus med ett stort inslag av tegelkross, bränd lera, träkol och småsten. Därunder följde ett ljusbrunt humuslager med inslag av bränd lera och träkol. Nedgrävningen har tolkats som en brunn och avsaknaden av modernt material föranleder en datering till medeltiden. I schaktets botten kunde även tre stolphål dokumenteras.

Områdestolkning och analyser

Den allmänna karaktären på kulturlager och övriga massor skiljer sig mellan de norra och södra delarna av undersökningsområdet. Detta beror delvis på flera stora sentida markingrepp men också på den lokala topografin. Generellt kan sägas att kulturlagren i de södra och västra delarna har en fuktigare karaktär medan de i de norra och östra är torrare. Marken i norr har präglats av odling medan det på den södra delen förekommit omfattande byggnationer under slutet av 1800-talet. Platsen uppvisar aktiviteter som grovt kan delas upp i tre tidsperioder vilka redovisas nedan.

Medeltida aktiviteter

Flera stolphål och nedgrävningar i det äldsta marklagret och moränleran framkom vid förundersökningen, vilket visar att området tagits i anspråk redan tidigt under Lunds historia. Ett värmepåverkat lergolv på det äldsta marklagret pekar på en tidig bebyggelseetablering i området, kanske i samband med den första expansionsfasen under första halvan av 1000-talet. Kanske ska även en nedgrävning som tolkats som brunn och en ränna knytas till den tidigaste bebyggelsen.

I flera av odlingslagren och i en nedgrävning påträffades slagg och sintrade lerbitar, vilka pekar på att metallhantverk förekom på platsen eller i närområdet. Direkt under de gjutna källargolven framkom ett lager med järnframställningsslagg som var utlagd som bärlager. Slaggen har förmodligen påträffats vid schaktningen för källaren eller vid andra markarbeten i närområdet och används sekundärt som bärlager.

Flera medeltida odlingslager tyder på att odling förekommit på platsen under stora delar av medeltiden och sannolikt omfattar den berörda exploateringsytan det inre av stadstomterna

En ränna nedgrävd i det äldsta marklagret har tolkats som en gränsmarkering och kan den ha utgjort en tomtgräns eller möjligen den västra gränsen för St Peter vid Gröneгатans kyrkogård.

Senmedeltida och efterreformatiska aktiviteter, 1500-1800-tal

Spåren av aktiviteter under det här tidsspännet tar sig framförallt uttryck i olika former av odlingslager. Dessa var tjocka och har troligen förts på vid flera tillfällen samt gödslats med hushållsavfall. Odlingslagren överlagrar äldre medeltida odlingslager vilket tyder på en lång kontinuitet av odling för platsen. Det bör även tilläggas att norr om aktuell tomt låg Billes beridarebana under 1600-talets andra hälft. Banan inkluderade även stall, hage och ridskola. Det är inte omöjligt att kvarterets inre delar utgjort stora arealer hagmark.

Sentida aktiviteter, 1800-1900-tal

Från 1800-talet och framåt har framförallt den södra och västra delen av undersökningsområdet utsatts för flera stora markarbeten såsom diverse ledningsdragningar, utschaktningar för källare och husgrunder. Speciellt tydligt är detta i den sydvästra delen där både frischaktet till källaren, moderna ledningsdragningar

(troligen grävda på 1960-talet med maskin) och en större urgrävning med igenfyllning i syfte att markbereda för befintlig byggnad framkom.

Den västra delen av undersökningsområdet var urgrävd och senare igenfylld. Urgrävningen är återfylld med organiska och feta jordmassor som egentligen har ganska dåliga egenskaper för syftet. Det tyder på att de utschaktade massorna sannolikt varit av ännu sämre karaktär och man kan misstänka att det lokalt funnits mera vattensjuka sänkor av våtmarkskaraktär.

I den norra delen av undersökningsområdet var de översta lagren av trädgårdskaraktär och troligen har området nivellerats med utjämnande jordmassor i trädgårdssyfte. Det återfanns även en större nedgrävning i form av ett större dike, tolkat som dräneringsdike.

Fyndkaraktären mellan den sydvästra och den norra delen skiljer sig markant. I den sydvästra delen påträffades i synnerhet material från 1700-talet och framåt men i princip inga medeltida fynd. I den norra delen var inslaget av 1700-, 1800-, och 1900-tals material marginellt i förhållande till den södra delen. Men framförallt låg skillnaden i att det återfanns relativt mycket keramik från perioden tidig medeltid till efterreformatorisk tid på platsen. I de medeltida odlingslagren påträffades även enstaka slag och ugnfragment i form av sintrad lera. Skillnaden i både lager- och fyndkaraktären pekar på att massorna i den sydvästra delen körts dit från annan plats.

Sammanfattning

Med anledning av den planerade nybyggnationen med källare och hiss i kv Billegården 21, Lund, genomfördes en arkeologisk förundersökning för att utreda förutsättningarna för Länsstyrelsens fortsatta hanläggning i ärendet. Den arkeologiska förundersökningen genomfördes med syftet att kartera fornlämningssituationen inom det aktuella exploateringsområdet. Målsättningen har varit att klargöra fornlämningens innehåll, datering och vetenskapliga potential. Sammanlagt grävdes fem schakt i samtliga väderstreck över undersökningsytan. Resultaten visade på varierande förutsättningar och vetenskaplig potential på platsen. Stora delar av området var kraftigt skadade i samband med sentida aktiviteter med endast fragmenterade lämningar i moränleran bevarade. På den norra delen av området påträffades bevarade kulturlager, byggnadslämningar, odlingslager och en gränsmarkering. Sammantaget kan det konstateras att platsen har god kunskapspotential kring flera teman:

Bebyggelse under Lunds tidigaste historia

Undersökningsområdet ligger i utkanten av det som tolkats som Lunds äldsta bebyggelseområde omkring år 1000. Platsen kan ha bebyggts under en tidig expansionsfas, men kan redan tidigt ha börjat användas mer extensivt. Flera undersökningar under senare år har indikerat att fanns en expansionsfas under den första halvan av 1000-talet, men ytterligare information behövs för att fastställa dess utbredning, omfattning och karaktär (Johansson Hervén 2008 s 266).

Odling i staden

Under de senaste åren har Kulturen arbetat med frågor kring växtmiljöer, hantering av vegetabilier och djurhållningen bland annat under de tidigaste skeendena i Lunds historia. Kulturen har tidigare arbetat tvärvetenskapligt med paleobotaniker för att få en bättre inblick i de tidiga lundabornas levnadsvillkor. Detta har bland annat gjorts i kv Trädgården 11 och undersökningarna i kv Saluhallen 1 (Balic in print, Gardelin in print). I kv Billegården finns bland annat äldre odlingslager, vilka kan ge mer kunskap om områdets tidiga brukande, odlingsformer och grödor. Kunskapsbehovet om odling i staden och dess betydelse för människorna behöver utvecklas ytterligare .

St Peter vid Grönegatan

Strax väster om undersökningsområdet låg St Peters kyrka vid Grönegatan och dess kyrkogård. Den västra utbredningen av kyrkogårdsområdet är oklar och en närmare datering av en gränsmarkering kan ge kunskap om kyrkans ålder och utbredning. Den skulle också kunna ge svar på om området tagits i anspråk för kyrkligt syfte under 1100-talet eller om det varit en del av en äldre tomtreglering tillhörande det äldsta skeendet i Lund. Frågor kring kyrkornas och kyrkogårdarnas läge och utbredningar har inte bearbetats vidare sedan projektet medeltidstaden (Andrén 1980).

Förslag till fortsatta åtgärder

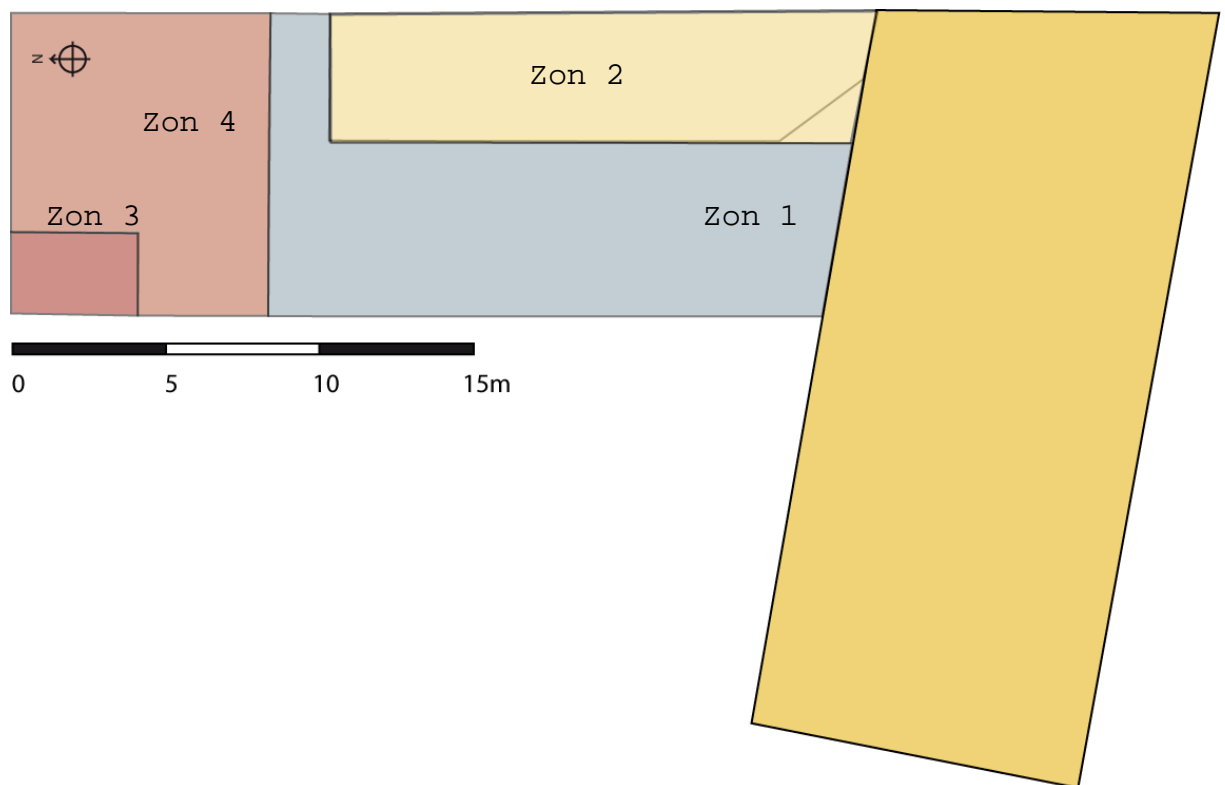
Resultaten från förundersökningen visar att den undersökta ytan till stora delar är skadad av sentida aktiviteter, särskilt i de södra delarna. De norra delarna är mindre skadade och här finns en begränsad kulturlagerstrata bevarad. Utifrån skadebilden och den arkeologiska potentialen kan området delas upp i fyra zoner:

Zon 1 uppvisar stora skador och bara fragmentariskt bevarade kulturlager och andra lämningar. Extensiva insatser i form av plandokumentation och undersökning av ett antal lämningar förordas.

Zon 2 uppvisar stora skador efter grundschaktning och bara ett delvis bevarat äldsta marklager finns bevarat. Extensiva insatser i form av plandokumentation och undersökning av ett antal lämningar förordas.

Zon 3 utgör ett relativt välbevarat område med stratifierade medeltida kulturlager och byggnadslämningar. Intensivundersökning och dokumentation enligt single contextmetoden förordas.

Zon 4 utgör ett delvis skadat område som uppvisar stratifierade odlingslager, en ränna samt en nedgrävning som tolkats som en brunn. Intensivundersökning av delar av ytan med dokumentation enligt single contextmetoden, samt extensiv undersökning med plandokumentation och undersökning av ett antal lämningar förordas.

Figur 10. De föreslagna zonindelningarna inför slutundersökningen. Det gula området till höger utgör befintlig byggnad.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-29438-12	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Kv Billegården 21
Typ av exploatering	Bostadshus		
Uppdragsgivare	Clara och Per Persons Stiftelse		
Typ av undersökning	FU		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Ivan Balic		
Övrig personal	Nicklas Kronroth och Gertie Ericsson		
Fältarbetstid	2013-01-31-2013-02-04		
Fälttid			
Arkeolog	48 h		
Maskin	11,5 h		
Undersökningens omfattning			
Yta	33 m ²		
Kubik	33 m ³		
Schaktmeter	23 m		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	48x700=33600 SEK		
Rapport	40x700=28000 SEK		
Analys			
Övrigt	4x700=2800 SEK (prj. led).		
Summa:	64400 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	500 (övr kostnad)		
Summa	64900 SEK		
Summa, faktisk	64900 SEK		
Summa, beslutad	79900 SEK		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	KMnr: 93503:1-4. Förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	6 planritningar, 11 sektionsritningar		
Foto	44 st		
Analys			
Övriga upplysningar			

Referenser

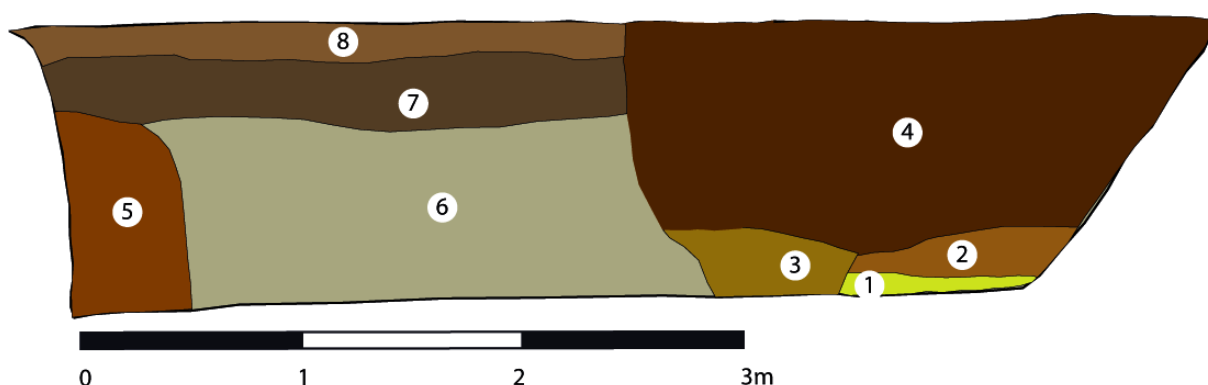
- André, A. & Högstedt, C. 1990. Kartornas Lund. Gamla Lund, Årsskrift 72, 1990, Lund.
- Andrén, A. 1980. Lund. Medeltidsstaden 26. Stockholm.
- Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM rapport. Medeltidsstaden
- Balic, I. In print. Kv Trädgården 11.
- Bevaringskommittén, 1981. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Clemens och Drottens rotar. Lund
- Carlquist 1923. Lund på 1690-talet 1. Clemens och drottens rotar. Skrifter utgivna av föreningen *Det gamla Lund V*. Lund.
- Ericsson, G. 2013. Kv Billegården 21, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. *Kulturmiljörapporter 2013:1*. Kulturen Lund.
- Gardelin, G. 2007a. Kv Billegården 5, Lund. Arkeologisk undersökning 1984. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 258*. Kulturen Lund.
- Gardelin, G. 2007b. Kv Billegården 49, Lund. Arkeologiska undersökningar 1984. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 260*. Kulturen Lund.
- Gardelin, G. 2008. Lunds medeltida stad. Arkeologiska förundersökningar 2003-2005. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 320*. Kulturen Lund.
- Gardelin, G. In prep. Kv Billegården 6.
- Gardelin, G. In print. Kv Saluhallen 1.
- Johansson Hervén, C. 1999. Kv Billegården 6, Lund. Arkeologisk utredning och förundersökning 1999. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 80*. Kulturen, Lund.
- Johansson Hervén, C. 2008. Den tidiga medeltidens Lund – vems var egentligen staden. De förste 200 årene – nytt blick på 27 skandinaviske middelalderbyer (red. Hans Andersson, Gitte Hansen och Ingvild Öye). Bergen.

Bilagor

1. Sektionsritningar

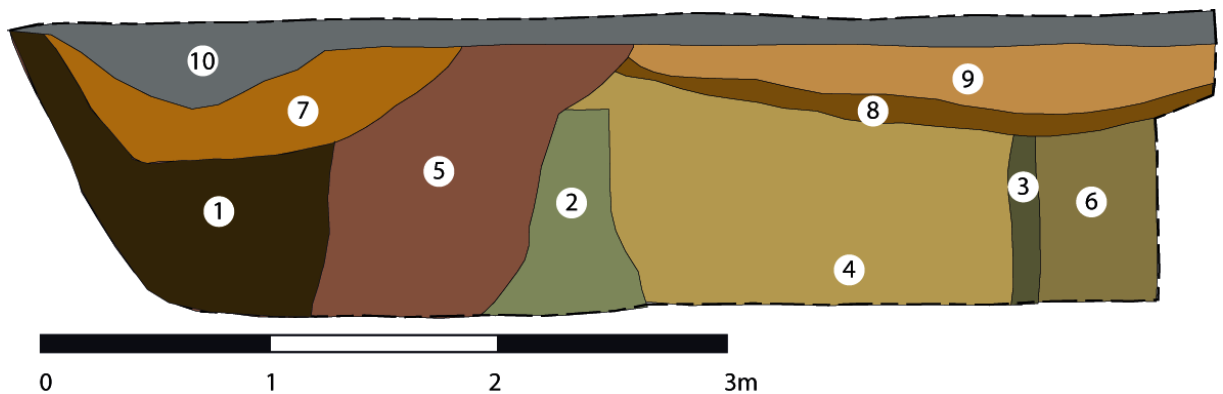
Schakt 1, norrsektion.

1. Moränlera
2. Brun smetig humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret hade inslag av enstaka träkol och tolkas som medeltida odlingslager eller ursprunglig markhorisont.
3. Brunsvart lerig humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av modernt tegel. Lagret tolkas som fyllningslager till nedgrävning som tillkommit för att fylla igen nedgrävningen för grundstenarna.
4. Murade betongfundament som grundsten till hus.
5. Grusig humus med lerinslag. Lagret tolkas som fyllningslager som tillkommit i syfte att fylla igen en nedgrävning. Nedgrävningen i sin tur grävdes för en oljetank.
6. Gråbrun humusinblandad lera med grus och sand i olika fraktioner. Lagret hade inslag av tegelbrockor och modernt tegel. Lagret tolkas som sentida fyllningslager.
7. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Lagret tolkas som modernt utjämningslager.
8. Bärlager i grus.

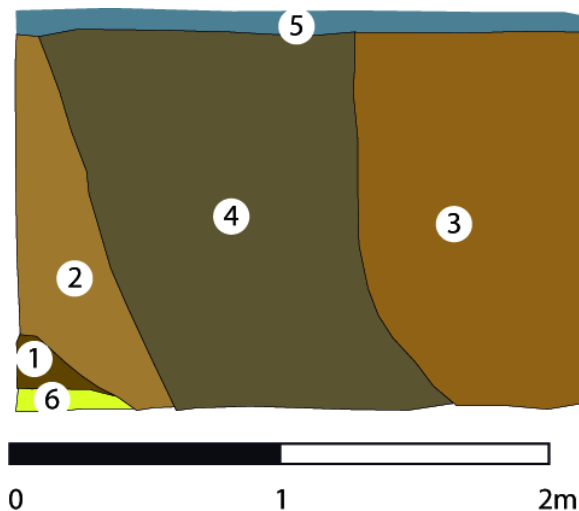
Schakt 1, södersektion.

1. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Det fanns inslag av träkol, kalk, småsten och enstaka bitar bränd lera, järnslag, modernt tegel och tegelkross. Fyllningslager till en större nedgrävning som kan vara en brunn.
2. Brun lera som var fet, fuktig och kompakt. Lagret innehöll tegel och kalk. Lagret tolkas som fyllningslager i en större nedgrävning.
3. Brunsvart kulturlager som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Det fanns rikligt med djurben och träkol. Kulturlagret tolkas som ett fyllningslager i en nedgrävning, bland annat har man deponerat matavfall. Fyllningen kan ha tillkommit för att återfylla en brunn. Kulturlagret är skuret på båda sidor av yngre nedgrävningar.
4. Gråbrun humusinblandad lera med grus och sand i olika fraktioner. Lagret hade inslag av tegelbrockor, stenar, modernt tegel och ett höganärrör framkom även. Lagret tolkas som sentida fyllningslager.
5. Gråbrunmellerad lera med humusinslag. Lagret var finkornigt, fett och kompakt och innehöll tegel och kalk. Lagret tolkas som fyllningslager till ledningsnedgrävning.
6. Gulbrun humusinblandad lera med inslag av modernt tegel, kalk, småsten och grus. Lagret tolkas som sentida fyllningslager till en nedgrävning för oljetank.
7. Gråbrun humus med inslag av lera som innehöll tegel och sten. Lagret tolkas som sentida fyllnings/utjämningslager. Lagret har tillkommit föra att fylla igen en svacka och jämna av marken.
8. Lins av sand och grus. Lagret har tillkommit som bärlager.
9. Brun grusig humus. Lagret har tillkommit som bärlager.
10. Gråbrun grus. Lagret har tillkommit för att jämna av ytan och dessutom för att fungera som gårdsplan.

Schakt 1, östsektion.

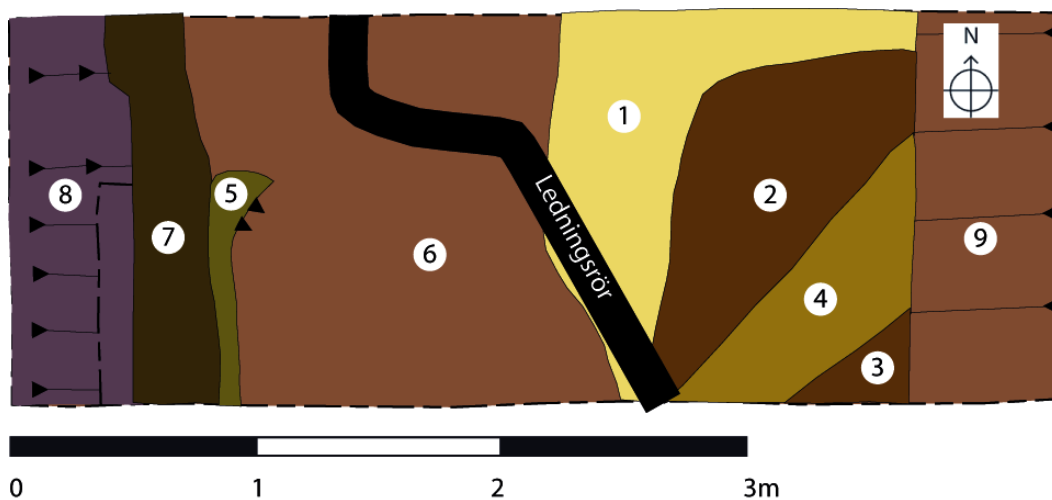
1. Brun smetig humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret var homogent och tolkas som medeltida markhorisont.
2. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, och fuktigt. Det fanns inslag av träkol, kalk, småsten och enstaka bitar bränd lera, järnslag, och tegelkross. Dessutom fanns det större bitar av modernt tegel. Lagret tolkas som fyllningslager till en större nedgrävning, det kan vara en brunnsfyllning. Lagret är samma lager som (3) som skurits av en yngre nedgrävning (4).
3. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, och fuktigt. Det fanns inslag av träkol, kalk, småsten och enstaka bitar bränd lera, järnslag, och tegelkross. Dessutom fanns det större bitar av modernt tegel. Lagret tolkas som fyllningslager till en större nedgrävning, det kan vara en brunnsfyllning. Lagret är samma lager som (2) som skurits av en yngre nedgrävning (4).
4. Gulbrunmellerad humusinblandad lera som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Lagret var omrört och innehöll kalk, tegel och småsten. Lagret tolkas som fyllningslager i en nedgrävning för ledning.
5. Gråbrun grus. Lagret tolkas som bärlager/utjämningslager.
6. Moränlera.

2. Planritningar

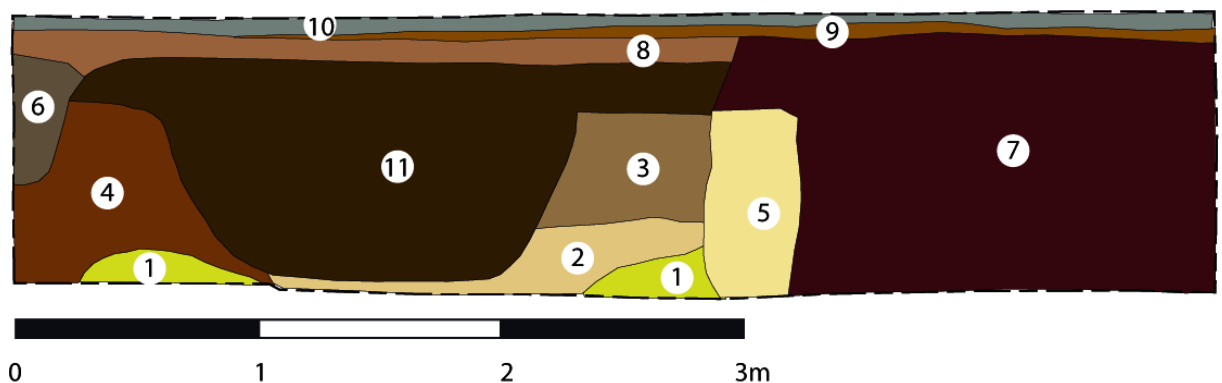
Schakt 1, planritning.

1. Moränlera
2. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, och fuktigt. Det fanns inslag av träkol, kalk, småsten och enstaka bitar bränd lera, järnslag, och tegelkross. Dessutom fanns det större bitar av modernt tegel. Lagret tolkas som fyllningslager till en större nedgrävning, det kan vara en brunnsfyllning. Lagret är samma lager som (3) som skurits av en yngre nedgrävning (4).
3. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, och fuktigt. Det fanns inslag av träkol, kalk, småsten och enstaka bitar bränd lera, järnslag, och tegelkross. Dessutom fanns det större bitar av modernt tegel. Lagret tolkas som fyllningslager till en större nedgrävning, det kan vara en brunnsfyllning. Lagret är samma lager som (2) som skurits av en yngre nedgrävning (4).
4. Gulbrunmellerad humusinblandad lera som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Lagret var omrört och innehöll kalk, tegel och småsten. Lagret tolkas som fyllningslager i en nedgrävning för ledning.
5. Brunsvart kulturlager som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Det fanns rikligt med djurben och träkol. Kulturlagret tolkas som ett fyllningslager i en nedgrävning, bland annat har man deponerat matavfall. Fyllningen kan ha tillkommit för att återfylla en brunn. Kulturlagret är skuret på båda sidor av yngre nedgrävningar.
6. Gråbrun humusinblandad lera med grus och sand i olika fraktioner. Lagret hade inslag av tegelbrockor och modernt tegel. Lagret tolkas som sentida fyllningslager.
7. Grusig humus med lerinslag. Lagret tolkas som fyllningslager som tillkommit i syfte att fylla igen en nedgrävning. Nedgrävningen i sin tur grävdes för en oljetank. Samma fyllningslager som (8).
8. Grusig humus med lerinslag. Lagret tolkas som fyllningslager som tillkommit i syfte att fylla igen en nedgrävning. Nedgrävningen i sin tur grävdes för en oljetank. Samma fyllningslager som (7).
9. Gråbrun grus. Lagret tolkas som bärlager/utjämningslager.

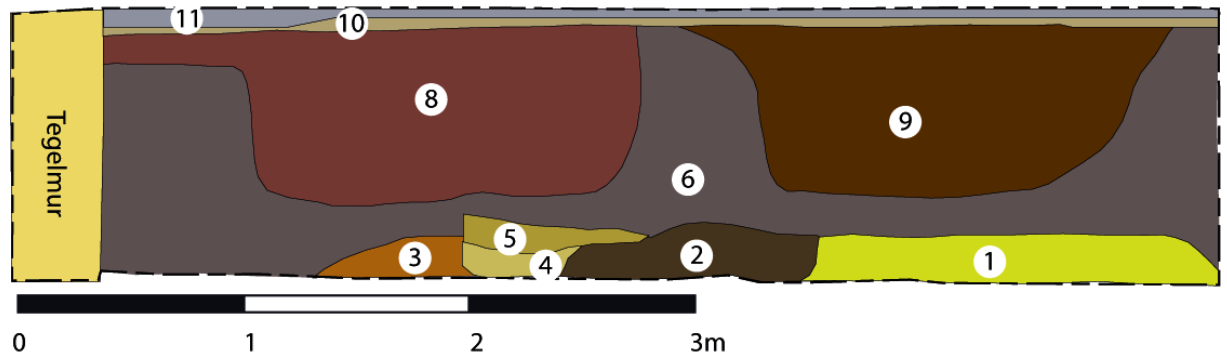
Schakt 2, norrsektion.

1. Moränlera
2. Nästanmorän. Brun humus som var finkornig, fet, torr och kompakt.
3. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, fuktig och kompakt. Lagret hade inslag av träkol, tegelkross. Lagret tolkas utgöra en del i ett större fyllningslager som tillkommit efter urgrävningarna på platsen. Då jorden har annan karaktär än på t ex den norra delen av undersökningsytan tolkas jorden komma från annan plats. Lagret påminner till stor del om lager (4) och (7) och hör sannolikt till ett större fyllningslager efter urgrävningen av platsen.
4. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, fuktig och kompakt. Lagret hade inslag av träkol och tegelkross. Lagret tolkas utgöra en del i ett större fyllningslager som tillkommit efter urgrävningarna på platsen. Då jorden har annan karaktär än på t ex den norra delen av undersökningsytan tolkas jorden komma från annan plats. Lagret påminner mycket om lager (3) och (7).
5. Gul lera med humusinslag som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Lagret hade inslag av djurben och enstaka träkol och tolkas som fyllningslager i en nedgrävning.
6. Brun och grå grus i olika fraktioner. Lagret har tillkommit i syfte att fylla igen en svacka. Utjämningslager/fyllningslager.
7. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, fuktig och kompakt. Lagret hade inslag av träkol, tegelkross annars var lagret homogent. Lagret tolkas utgöra en del i ett större fyllningslager som tillkommit efter urgrävningarna på platsen. Då jorden har annan karaktär än på t ex den norra delen av undersökningsytan tolkas jorden komma från annan plats. Lagret påminner till stor del av lager (3) och (4).
8. Svartbrun grus. Lagret tolkas som bärlager.
9. Ljusbrun grus och sand. Lagret tolkas som utjämningslager/bärlager.
10. Brunrå grus. Lagret tolkas som gårdsplan.
11. Svartbrunmellerad humus med inslag av lera, lerfläckar, kalk, sot och träkol. Jorden har tillkommit för att fylla igen en mindre nedgrävning eller svacka. Lagret innehöll mycket sot och kalk och tolkas som fyllning i en kalkblandningsgrop. Soten och kalken har varvats med lera och humusjord och har med husbyggnationen under 1800-talet att göra.

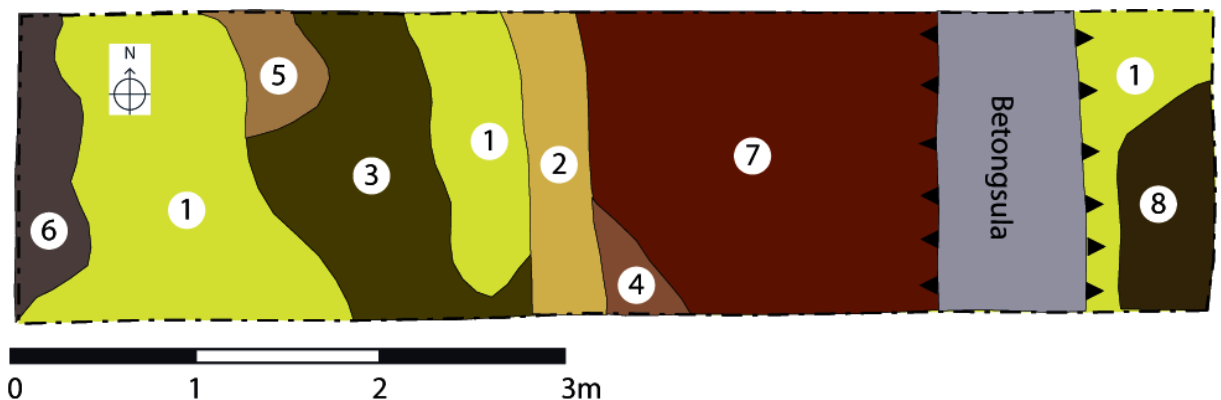
Schakt 2, södersektion.

1. Moränlera.
2. Mörkbrun smetig humus med inslag av lera. Kulturlagret var finkornigt, mycket fett och fuktigt och innehöll träkol, djurben och enstaka småsten. Kulturlagret tolkas som odlingslager som gödslats med hushållsavfall.
3. Mörkbrun humus med inslag av lera. Kulturlagret var finkornigt, mycket fett och fuktigt. Uppblandad finns jorden naturligt på platsen som ursprunglig markhorisont. Lagret har tolkats som fyllningslager i en nedgrävning, där man använt naturliga jordmassor från platsen.
4. Gul lera med inslag av brun humus som innehöll enstaka träkolsbitar, djurben och bränd lera. Kulturlagret tolkas som ett fyllningslager i en nedgrävning.
5. Gulbrun lera med humusinslag. Kulturlagret tolkas som fyllningslager i en nedgrävning.
6. Brunsvart humuslager som var finkornigt, fett, och fuktigt. Det fanns inslag av träkol, kalk, småsten och enstaka bitar bränd lera. Lagret tolkas som fyllningslager till frischaket för huset med källare.
7. Utgår.
8. Gulbrunmellerad humusinblandad lera som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Lagret var omrört och innehöll kalk, tegel och småsten. Lagret tolkas som fyllningslager i en nedgrävning som tolkats som ledningsschakt.
9. Gulbrunmellerad lera med humusinslag. Lagret innehöll träkol och enstaka djurben och tolkas som fyllningslager i en nedgrävning som tolkats som ledningsschakt.
10. Svartbrun grus. Lagret tolkas som utjämningslager/bärlager.
11. Brun grus. Lagret tolkas som utjämningslager/bärlager.

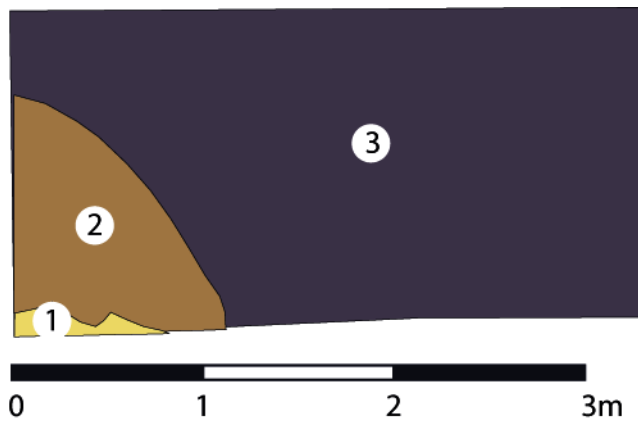
Schakt 2, planritning.

1. Moränlera.
2. Nästanmorän.
3. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret var homogent så när som på enstaka träkol och har karaktären av nästanmorän och ursprunglig markhorisont. Tolkas som odlingslager.
4. Brun smetig humus med inslag av enstaka träkol som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret var homogent som när på träkolen och tolkas som odlingslager med den alternativa tolkningen som ursprunglig markhorisont.
5. Svartbrunmellerad humus med inslag av lera, lerfläckar, kalk, sot och träkol. Jorden har tillkommit för att fylla igen en mindre nedgrävning eller svacka. Lagret innehöll mycket sot och kalk och tolkas som fyllning i en kalkblandningsgrop. Soten och kalken har varvats med lera och humusjord och har med husbyggnationen under 1800-talet att göra.
6. Svartbrunmellerad humus med inslag av lera, lerfläckar, kalk, sot och träkol. Jorden har tillkommit för att fylla igen en mindre nedgrävning eller svacka. Lagret innehöll mycket sot och kalk och tolkas som fyllning i en kalkblandningsgrop. Soten och kalken har varvats med lera och humusjord och har med husbyggnationen under 1800-talet att göra.
7. Brunsvart humus med inslag av lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Lagret hade inslag av lerfläckar, träkol, bränd lera och enstaka tegelbrockor av modernt tegel. Det framkom även järnslag, porslin och djurben. Lagret har tillkommit i syfte att återfylla frischaktet efter grundmurarna till 1800-tals huset i öster.
8. Mörkgråbrun humus med hög inblandad lerhalt. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt och hade inslag av träkol, bränd lera, tegelkross och kalk. Kulturlagret tolkas som fyllningslager till källaren.

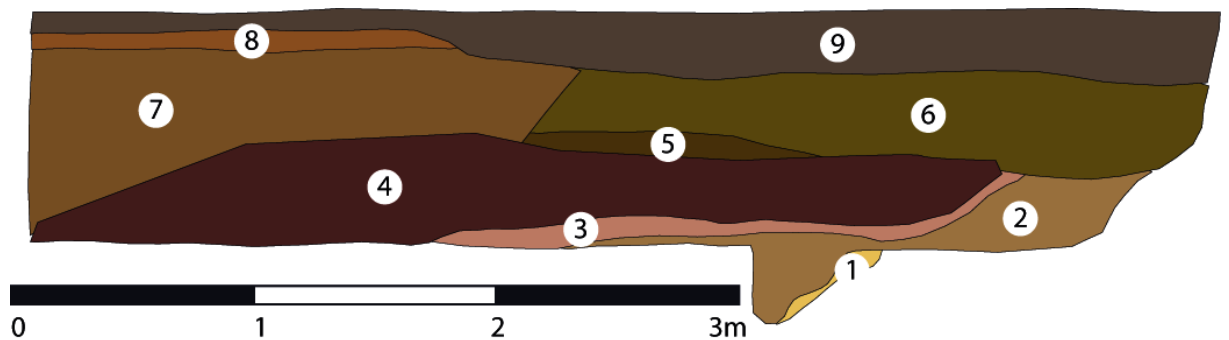
Schakt 2, östsektion.

1. Moränlera, spadhugg i moränen kunde skönjas.
2. Gråbrun humus med inslag av lera och sand som var grovkornig, halvfet och torr. Det fanns rikliga inslag av träkol och enstaka lerfläckar och bränd lera. Fyllningslagret har tillkommit i syfte att fylla igen källaren under 1800-talet. Jorden som använts för ändamålet har lite av odlingskaraktär och har troligen hämtats från platsen.
3. Svartbrun humusjord med rikliga inslag av lera som var finkornig, torr, halvfet och kompakt. Jorden hade också inslag av träkol, bränd lera och tegelkross samt enstaka inslag av tegel och kalkfläckar. Fyllningslagret har tillkommit i syfte att fylla igen källaren under 1800-talet.

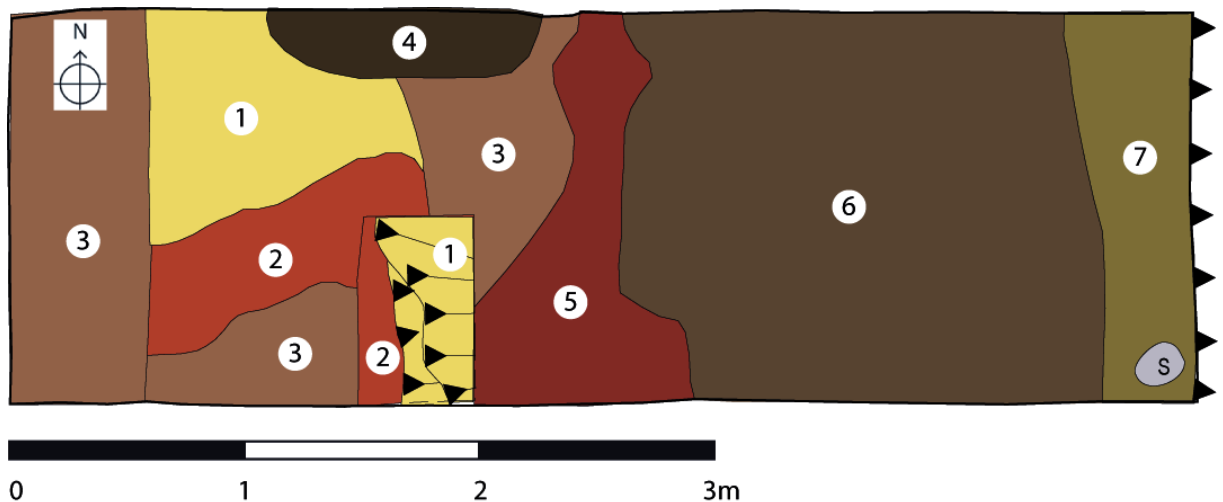
Schakt 3, södersektion.

1. Brandgul lera. Kulturlagret hade stort inslag av bränd lera och lera. Den brandgula färgen kom av att ytan var värmepåverkad. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Det har satt sig mot öster där det också var tjockare, lerlagret tunnande av mot norr. Lerlagret tolkas som lergolv.
2. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret ligger ovanpå ett lergolv som satt sig. Inslag av träkol, bränd lera, småsten och djurben. Utjämningslager.
3. Brun humus som blandad med lera och bränd lera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Fyllningslager efter sättning.
4. Brun humus som finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av småsten, mellanstora stenar, träkol och djurben. Utjämningslager efter sättning.
5. Brungrå humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret hade inslag av bränd lera småsten. Utjämningslager efter sättning.
6. Grus och humusblandad jord som var grovkornig, torr, mager och lucker. Utjämningslager, 1800-tal.
7. Brun humus som var grovkornig, fet, fuktig och kompakt. Det framkom porslin och glas i lagret. Fyllningslager i en stor nedgrävning. Nedgrävningen har tolkats som dräneringsdike.
8. Gul grovkornig grus.
9. Matjord.

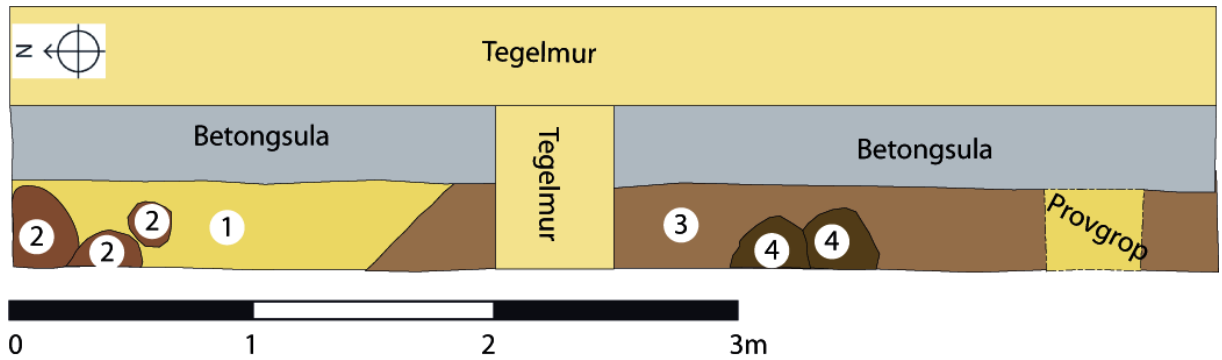
Schakt 3, planritning.

1. Ljus brunbeige humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera och träkol. Skuret i öst och överlagras av (2) och (3). Ursprunglig markhorisont.
2. Brandgul lera. Kulturlagret hade stort inslag av bränd lera och lera. Den brandgula färgen kom av att ytan var värmepåverkad. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Det har satt sig mot öster där det också var tjockare, lerlagret tunnande av mot norr. Lerlagret tolkas som lergolv.
3. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och lucker. Jorden var delvis nedbruten och hade inte så hög organisk halt. Inslag av djurben, bränd lera, tegelkross, träkol och småsten. Det tolkas som odlingslager, utjämningslager eller fyllningslager i en nedgrävning. Kulturlagret har dock påverkats på något vis troligen genom odling.
4. Brun humus som var grovkornig, fet, fuktig och lucker. Fyllningslager i nedgrävning. Fynd av porslin och fönsterglas. Nedgrävningen tolkas som trädgrop eller liknande.
5. Brun humus som blandad med lera och bränd lera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Fyllningslager efter sättnig.
6. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt och hade inslag småsten, mellanstora stenar, träkol och djurben. Utjämningslager efter sättnig.
7. Ljusbrun humus och lera som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av porslin och sentida glas. Fyllningslager eller utjämningslager i sättningsbenäget område.

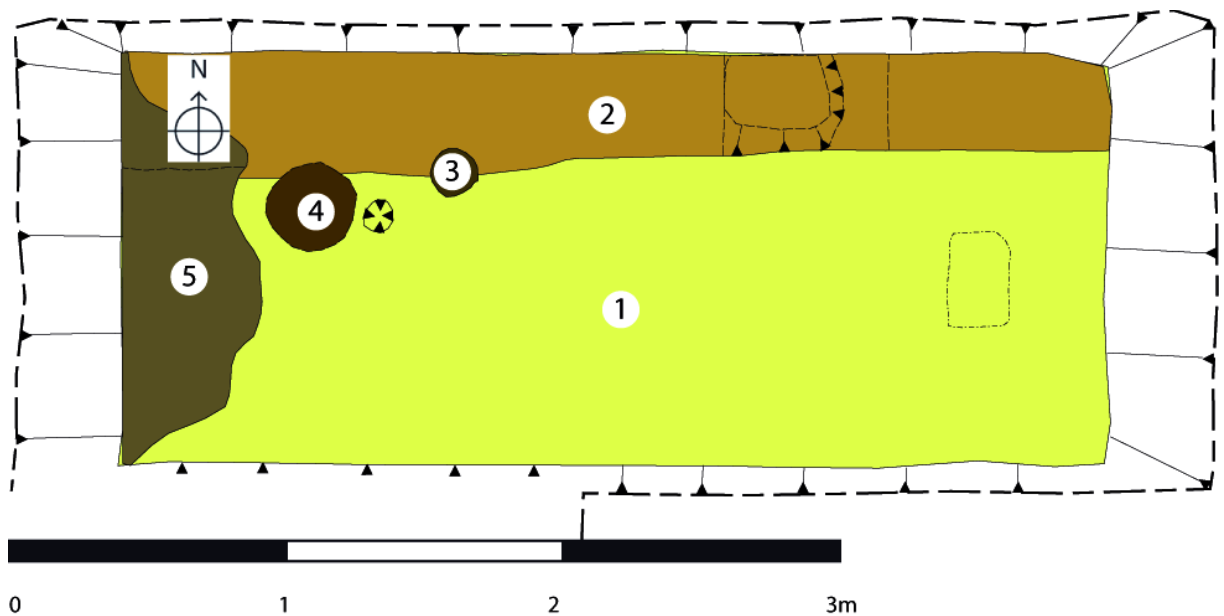
Schakt 4, västsektion.

1. Gul sandig moränlera
2. Grått något sandigt lager som var nedbrutet. Enstaka träkol och djurben framkom, djurbenen påträffades med vertikal orientering. Fyllningslager i stolphål, stolphålen har fyllts med äldre odlingslager.
3. Grått något sandigt lager som var nedbrutet och innehöll enstaka träkol. Marklager som odlats.
4. Svartbrunt lager med inslag av träkol, tegel och lerklumpar. Fyllningslager i mindre gropar i samband med källargrävningen.

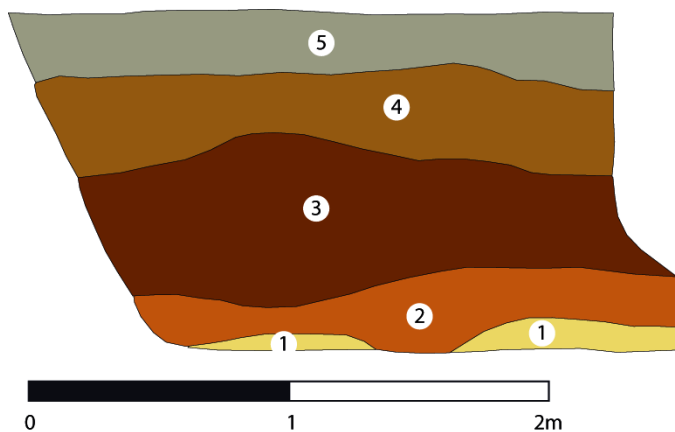
Schakt 5, planritning.

1. Gul moränlera, lera blandad med sand. Mycket infiltration uppifrån. Fin- till mellankornig, torr, mager och kompakt till lucker.
2. Fyllning i en ränna, nordsydlig orientering som var grovkornig, torr, mager och lucker. Inslag av lera, träkol, bränd lera och småsten. Fyllning i tomträna.
3. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av småsten, bränd lera, träkol och slagg. Fyllningslager i stolphål med spetsig form.
4. Brunrå humus med stora inslag av träkol, bränd lera och småsten. Jorden var finkornig, fet, fuktig och kompakt och tolkas som fyllningslager i stolphål.
5. Nedgrävning med oregelbunden form som återfyllts med ett mörkbrunt humuslager med stora inslag av tegelkross, bränd lera, träkol och småsten. Under fyllningen framkom en ljusbrun humus endast med inslag av bränd lera och träkol. Nedgrävningens kanten var brant och sidan sluttade mot norr. Båda fyllningarna var finkorniga, feta, fuktiga och kompakta. Möjligen är det en medeltida brunn som fyllts igen.

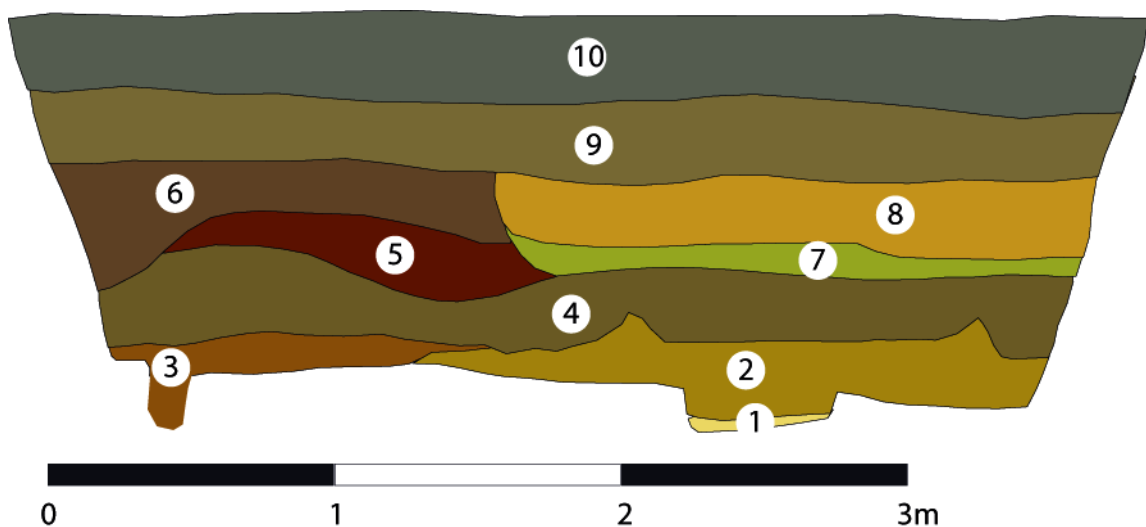
Schakt 5, västersektion.

1. Moränlera.
2. Gråbrun humus som var mellankornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av småsten, träkol och enstaka bränd lera. Ursprunglig markhorisont.
3. Brun humus som var fin-grovkornig, fet, smetig, fuktig och kompakt. Sporadiska inslag av småsten, kalk, djurben och tegelkross. Odlingslager som använts under lång tid.
4. Brun humus blandad med sand, grus, lera och byggmaterial. Grovkornigt, magert, torrt och luckert. Inslag av gult tegel, kalk, kalkbruk som troligen lagts ut i samband med byggnation av befintligt hus..
5. Mörkbrun humus blandad med sand, mycket rötter, enstaka småsten som var finkornig, mager, fuktig och lucker. Matjord.

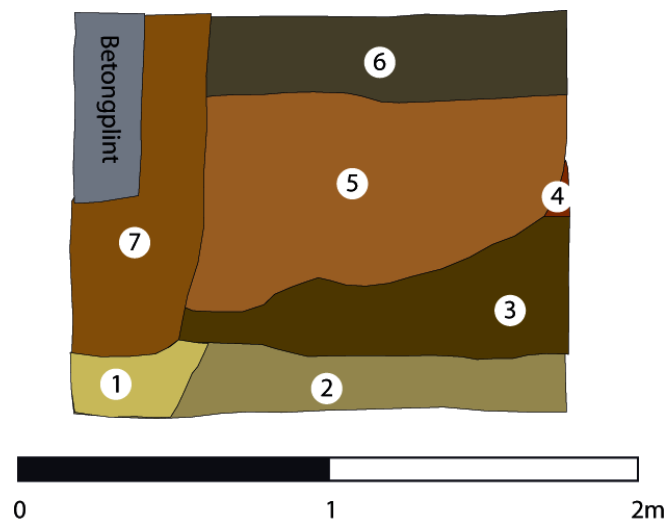
Schakt 5, östersektion.

1. Moränlera.
2. Fyllning i en trolig ränna, nordsydlig orientering som var grovkornig, torr, mager och lucker. Inslag av lera, träkol, bränd lera och småsten. Fyllning i tomträna.
3. Nedgrävning med oregelbunden form som återfyllts med ett mörkbrunt humuslager med stora inslag av tegelkross, bränd lera, träkol och småsten. Under mörkbrunfyllning (ca 0,20 m under ytan) framträdde en ljusbrun humus endast med inslag av bränd lera och träkol. Nedgrävningens kanten var brant och sidan sluttade mot norr. Båda fyllningarna var finkorniga, feta, fuktiga och kompakta. Möjligen är det en medeltida brunn som igenfyllts.
4. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av kalk, kalkbruk, bränd lera, tegelkross, lera, småsten och djurben. Odlingslager innan ny odlingsjord förts på.
5. Brun humus som var fin-grovkornig, fet, smetig, fuktig och kompakt. Mycket lera men annars sporadiska inslag av småsten, kalk, djurben och tegelkross. Odlingslager.
6. Brun humus som var fin-grovkornig, fet, smetig, fuktig och kompakt. Sporadiska inslag av småsten, kalk, djurben och tegelkross. Odlingslager.
7. Brun humus blandat med raseringsmaterial, gamla rör, tegel, tegelkross och tegelbitar. Fyllning i nedgrävning i samband med den sentida byggnationen i området. Mycket byggmaterial har kastats i fyllningen..
8. Brun humus blandad med sand, grus, lera och byggmaterial. Grovkornigt, magert, torrt och luckert. Inslag av gult tegel, kalk, kalkbruk som troligen lagts ut i samband med byggnation av befintligt hus..
9. Brun humus blandad med sand, grus, lera och byggmaterial. Grovkornigt, magert, torrt och luckert. Inslag av gult tegel, kalk, kalkbruk som troligen lagts ut i samband med byggnation av befintligt hus..
10. Mörkbrun humus blandad med sand, mycket rötter, enstaka småsten som var finkornig, mager, fuktig och lucker. Matjord.

Schakt 5, södersektion.

1. Fyllning i en trolig ränna, nordsydlig orientering som var grovkornig, torr, mager och lucker. Inslag av lera, träkol, bränd lera och småsten. Fyllning i tomträna.
2. Gråbrun humus som var mellankornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av småsten, träkol och enstaka bränd lera. Ursprunglig markhorisont.
3. Brun humus som var fin-grovkornig, fet, smetig, fuktig och kompakt. Sporadiska inslag av småsten, kalk, djurben och tegelkross. Odlingslager som använts under lång tid.
4. Brun humus blandad med sand, grus, lera och byggmaterial. Grovkornigt, magert, torrt och luckert. Inslag av gult tegel, kalk, kalkbruk som troligen lagts ut i samband med byggnation av befintligt hus.
5. Lera blandad med humus som var finkornig, torr, mager och mycket kompakt. Lagret var nedbrutet och påverkat av tidigare stående byggnad.
6. Mörkbrun humus blandad med sand, mycket rötter, enstaka småsten som var finkornig, mager, fuktig och lucker. Matjord.
7. Nedgrävning för betongplint och återfyllt med uppgrävda massor.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.

I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2013

- 2013:1 Kv Billegården 21, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:2 Kv Apotekaren 11 (fd 9), Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:3 Ventlinge 44:1, Mörbylånga kommun. Antikvarisk medverkan 2012-13. Henrik Borg.
2013:4 Stora Råby 34:7, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
2013:5 Kv Saluhallen1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011-2012. Ivan Balic.
2013:6 Innerstaden 2:1 - Krafts torg och Kungsgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:7 Stora Råby 34:7/väg 887, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth
2013:8 Innerstaden 2:1 – Clemenstorget, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:9 Kv Sjöjungfrun 11, Trelleborg. Arkeologisk förundersökning 2010. Claes Theliander.
2013:10 Kv Repslagaren 29, Lund. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:11 Kv Svaneluckykan m. fl. Lund. Förundersökning 2012. Ivan Balic.
2013:12 Kv Döbeln 2 och 3, Lund. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:13 Nöbbelöv 22:1, fornlämning nr 24 i Norra Nöbbelövs socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:14 Kv Södertull 10 och 30, Lund. Geoteknisk undersökning 2011-2012. Gertie Ericsson.
2013:15 Kv Trädgården 11, Lund. Geoteknisk undersökning 2011. Gertie Ericsson.
2013:16 Kv Thor 6, Ystad. Arkeologisk förundersökning 2010. Adam Bolander och Gertie Ericsson.
2013:17 Kv Grynmalaren 31, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2013:18 Måketorpsboden på Kulturen, Lund. Byggnadsarkeologisk undersökning 2013. Gunilla Gardelin och Karl-Magnus Melin.
2013:19 Innerstaden 2:1 – Lilla Råby bytomt, fornlämning nr 175 i Lunds stad, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2013:20 Kv Billegården 21, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Ivan Balic/Nicklas Kronroth.